

Πλαίσιο κατευθύνσεων και προτάσεων για την ανάγνωση αυτοτελών λογοτεχνικών έργων στο δημοτικό σχολείο για το σχολικό έτος 2025-2026

Διαβάζοντας με σκοπό την απόλαυση

Η ανάγνωση είναι μια βασική γλωσσική δεξιότητα που νοηματοδοτεί κάθε πτυχή της ζωής μας, σχολική, προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική. Τα τελευταία χρόνια αντικείμενο μελέτης και έρευνας αποτελεί η ψυχαγωγική ανάγνωση λογοτεχνίας με σκοπό την απόλαυση (reading for pleasure) εντός και εκτός σχολείου. Τα ευρήματα των ερευνών δείχνουν ότι η ψυχαγωγική ανάγνωση έχει πολλαπλά οφέλη:

- αναπτύσσει τη φαντασία, τη δημιουργικότητα και την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων,
- συμβάλλει στη γλωσσική ανάπτυξη και συνειδητοποίηση, καθώς βοηθά τους μαθητές και τις μαθήτριες να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, να εξοικειωθούν με γραμματικές δομές, να γνωρίσουν αφηγηματικές τεχνικές, είδη και τύπους κειμένων και να αναπτύξουν ποικίλους γραμματισμούς,
- επιδρά σημαντικά στη γνωστική ανάπτυξη, καθώς οι μαθητές/τριες μαθαίνουν να εστιάζουν περισσότερο την προσοχή τους, να ενισχύουν τη μνήμη τους, να επεξεργάζονται πληροφορίες και να κάνουν συνδέσεις,
- αναδεικνύει ταυτότητες και ωθεί τους μαθητές και τις μαθήτριες να ανακαλύπτουν νοήματα, να διαμορφώνουν στάσεις και να αναπτύσσουν δεξιότητες κριτικής σκέψης,
- βοηθάει στη διαχείριση των συναισθημάτων, αναπτύσσει τη συναισθηματική νοημοσύνη, ενδυναμώνει την ενσυναίσθηση αλλά και την αυτογνωσία και συμβάλλει στη διαμόρφωση υγιών κοινωνικών σχέσεων,
- προκαλεί την περιέργεια και την ανάγκη για διερεύνηση, προσφέροντας όχι μόνο γνώσεις και πληροφορίες αλλά και πολιτισμικές εμπειρίες άγνωστες και οικείες.

Με βάση όλα τα προηγούμενα οφέλη, η ψυχαγωγική ανάγνωση θέτει τα θεμέλια για τη διά βίου μάθηση, τη μελλοντική επιτυχία και την προσωπική ευζωία.

Καλλιεργώντας τη φιλιαναγνωσία στην εκπαίδευση

Εδώ και αρκετά χρόνια στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο πραγματοποιούνται αρκετές δράσεις φιλιαναγνωσίας. Οι δράσεις αυτές στοχεύουν στο να εξοικειώσουν συνολικά τους μαθητές/τις μαθήτριες με το βιβλίο και την ανάγνωση, να εδραιώσουν σταδιακά μια φιλική σχέση με τη λογοτεχνία και να δημιουργήσουν κλίμα ομαδικότητας, συντροφικότητας και δημιουργικότητας μέσα στην τάξη, η οποία σταματά να αποτελεί ένα άθροισμα μεμονωμένων ατόμων και μετατρέπεται σε μια «κοινότητα αναγνωστών/τριών».

Μέσω της φιλιαναγνωσίας, αναμένονται τα εξής μαθησιακά αποτελέσματα, οι μαθητές/τριες κυρίως να:

- καλλιεργήσουν την αναγνωστική και αισθητική απόλαυση,
- ασκήσουν τη δεξιότητα της προσεκτικής ακρόασης,
- αναπτύξουν στρατηγικές οργάνωσης, ανάγνωσης και μελέτης του κειμένου,
- αναπτύξουν τη δεξιότητα κατανόησης κειμένων,
- αναπτύξουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη,
- δραστηριοποιήσουν τη φαντασία τους και την εφευρετικότητά τους,
- εμπλουτίσουν την αισθητική τους καλλιέργεια,

- δοκιμάσουν τα συναισθήματά τους αναπτύσσοντας έτσι τη συναισθηματική τους νοημοσύνη,
- καλλιεργήσουν αφηγηματικές δεξιότητες και δεξιότητες αναδιήγησης ιστοριών, συναισθημάτων ή καταστάσεων,
- εμπλακούν σε δημιουργικές και βιωματικές δραστηριότητες,
- συνδυάσουν τη λογοτεχνία με τις άλλες μορφές τέχνης, π.χ. μέσω της εικονογράφησης και της δραματοποίησης,
- έρθουν σε επαφή με ποικιλία δραστηριοτήτων δημιουργικής γραφής,
- αγαπήσουν τα βιβλία και να αναγνωρίσουν την τεράστια προσφορά τους στην ανάπτυξη του ανθρώπινου πολιτισμού.

Φιλαναγνωσία, ψυχαγωγική ανάγνωση και αυτοτελή λογοτεχνικά έργα

Η αγάπη για την ανάγνωση καλλιεργείται αποτελεσματικότερα, όταν η αναγνωστική εμπειρία δεν είναι αποσπασματική αλλά περιλαμβάνει ολόκληρα λογοτεχνικά έργα. Η ανάγνωση ολόκληρου του λογοτεχνικού έργου, σε αντίθεση με την ανάγνωση αποσπασμάτων, προσφέρει παιδαγωγικά και λογοτεχνικά πλεονεκτήματα, καθώς παρέχει μια ολοκληρωμένη εμπειρία και προάγει τη βαθύτερη κατανόηση του κειμένου. Αναλυτικά:

- Η ανάγνωση του έργου στο σύνολό του δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές και στις μαθήτριες να κατανοήσουν πλήρως την πλοκή, τους χαρακτήρες και τα θέματα. Οι χαρακτήρες, η πλοκή, ο χώρος, ο χρόνος και η λογοτεχνικότητα εξάπτουν τη φαντασία και προκαλούν το ενδιαφέρον των αναγνωστών/τριών, εξοικειώνοντάς τους/τες με το λογοτεχνικό βιβλίο αλλά και με τις κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες τις οποίες μοιράζονται με τον αναγνώστη και την αναγνώστρια. Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν την εξέλιξη των γεγονότων και τη συνοχή των ιδεών που αναπτύσσει ο/η συγγραφέας. Καθώς παρακολουθούν την εξέλιξη της ιστορίας, σταδιακά μετακινούνται από το παρόν στη σχέση με την επόμενη σκηνή, το επόμενο επεισόδιο μέχρι την έκβαση της υπόθεσης και το τέλος του έργου. Έτσι, «συνομιλούν» με το έργο και για το έργο, μετέχουν στις γλωσσικές πράξεις και ασκούνται στην προφορική, γραπτή ή άλλης μορφής έκφραση.
- Τα ολόκληρα έργα παρέχουν ευκαιρίες για ολιστική ανάλυση των πολλαπλών θεμάτων και μηνυμάτων που δεν αποκαλύπτονται στα αποσπάσματα. Λόγω της ύπαρξης πολλαπλών επιπέδων νοήματος η εστίαση σε μια δραστηριότητα, όπου απαιτείται η προσωπική ανταπόκριση των μαθητών/τριών, κινητοποιεί και επιταχύνει τη γλωσσική κατάκτηση/ανάπτυξη και διευρύνει τη γλωσσική συνειδητοποίηση, αφού τα λογοτεχνικά κείμενα ενισχύουν τις ερμηνευτικές ικανότητες των μαθητών/τριών.
- Η ανάγνωση ολόκληρου έργου απαιτεί συγκέντρωση και υπομονή, δεξιότητες απαραίτητες για την οργάνωση της μελέτης και της πνευματικής καλλιέργειας. Παράλληλα, ενισχύεται η ψυχολογολογική πλευρά της διδασκαλίας της γλώσσας, αφού δίνεται έμφαση στη μορφή και στις διαδικασίες επεξεργασίας του λόγου και παράλληλα ενδυναμώνεται ουσιαστικά η αναγνωστική ικανότητα.
- Το ολόκληρο έργο δημιουργεί συναισθηματική εμπλοκή, κάτι που είναι δυσκολότερο να επιτευχθεί με αποσπάσματα, και δημιουργεί το πλαίσιο για την ενδυνάμωση της αισθητικής απόλαυσής του. Όταν οι μαθητές/τριες απολαμβάνουν αισθητικά ένα έργο, αναπτύσσεται η περιέργεια και η φαντασία τους.
- Η ανάλυση ολόκληρου έργου επιτρέπει πιο σύνθετες κριτικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις, αναστοχαστικού προσανατολισμού.

- Καθώς το αυτοτελές έργο διατηρεί την ακεραιότητά του, προάγεται η εκτίμηση για τη λογοτεχνική δημιουργία και ενδυναμώνεται η θετική στάση στη φιλιανγνωσία.
- Ένα λογοτεχνικό έργο συχνά διασυνδέεται και με άλλα γνωστικά αντικείμενα όπως η ιστορία, οι τέχνες, η γεωγραφία κ.ά., γεγονός που ευνοεί την επίτευξη ευρύτερων μαθησιακών στόχων και μια ολιστική προσέγγιση της μάθησης (διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα).

Με βάση τα προηγούμενα οφέλη που προκύπτουν από την επεξεργασία ολόκληρων λογοτεχνικών έργων, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα διευρύνονται και εμπλουτίζονται. Οι μαθητές/τριες αναμένεται κυρίως να:

- διαβάζουν συλλογικά και ατομικά και να συζητούν για τα νοήματα των κειμένων και τα συναισθήματα που τους προκαλούν, ώστε να απολαμβάνουν την αναγνωστική εμπειρία και να συνειδητοποιούν τη συναισθηματική και αισθητική αξία των κειμένων,
- αναπτύσσουν δεξιότητες αναπλαισίωσης τμημάτων του λογοτεχνικού κειμένου,
- διαβάζουν εκφραστικά, να ακρώνται, να αναλύουν προφορικά ή γραπτά, τα νοήματα που αναδύονται στα λογοτεχνικά κείμενα, να εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, να αναπτύσσουν κριτική σκέψη συγκρίνοντας τα κείμενα και εμβαθύνοντας σε αυτά και να ανακαλύπτουν τη διακειμενική σύνδεση των λογοτεχνικών βιβλίων με άλλα βιβλία και με άλλες μορφές τέχνης,
- κατανοήσουν και να αποδεχτούν τη σχετικότητα και την πολλαπλότητα των ερμηνευτικών προσεγγίσεων καθώς και να αντιμετωπίζουν κριτικά τις δικές τους ερμηνευτικές προτάσεις,
- είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις ιδέες που ενυπάρχουν στα λογοτεχνικά κείμενα,
- κατανοήσουν ότι οι πολιτισμικές αξίες σχετίζονται με τον χώρο, τον χρόνο και την κοινωνική ομάδα που τις παράγει, είναι επομένως προσδιορισμένες ιστορικά και κοινωνικά, γεγονός που δικαιολογεί τη σχετικότητα αλλά και την ποικιλία τους.

Η αδιάλειπτη παρουσία της Λογοτεχνίας στον χώρο και τον χρόνο πιστοποιεί την αδιαμφισβήτητη αξία της και συνδέεται άρρηκτα με την καλλιέργεια της φιλιανγνωσίας. Με την ανάγνωση αυτοτελών λογοτεχνικών έργων, επιτυγχάνεται η πνευματική ανάπτυξη, η αισθητική, γλωσσική, συναισθηματική και ηθική καλλιέργεια των μαθητών/τριών και προωθείται η ψυχαγωγική, κοινωνική και πολιτισμική διάσταση της αναγνωστικής εμπειρίας. Είναι, ωστόσο, σημαντικό η ψυχαγωγική ανάγνωση να μη μετατραπεί σε ένα ακόμη καθήκον που επιβάλλεται μόνο εντός της σχολικής ζωής. Επισημαίνεται με έμφαση πως έχει μεγάλη σημασία το σχολείο να καλλιεργεί στους μαθητές και τις μαθήτριες την επιθυμία και την ικανότητα να διαβάζουν εκτενή ή αυτοτελή λογοτεχνικά κείμενα και στο σχολείο και στο σπίτι, έτσι ώστε να γίνουν επαρκείς και δημιουργικοί/ές αναγνώστες/τριες. Η ανάγνωση της λογοτεχνίας είναι κατά βάση μια δραστηριότητα η οποία γίνεται σε προσωπικό χρόνο, επειδή αποτελεί ανάγκη του αναγνώστη/της αναγνώστριας. Επομένως, σκοπός του εγχειρήματος είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτήσουν τη συνήθεια να διαβάζουν λογοτεχνία στον προσωπικό τους χρόνο. Σημαντικό κίνητρο προσφέρει προς την κατεύθυνση αυτή η δωρεάν διανομή αυτοτελών λογοτεχνικών έργων, η ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σχολείο ή στην τάξη, στην οποία μπορεί να καταφεύγει το μαθητικό κοινό σε ολόκληρη βάση, και φυσικά η εξασφάλιση χρόνου στο ωρολόγιο πρόγραμμα για την ψυχαγωγική ανάγνωση.

Ανάγνωση αυτοτελών λογοτεχνικών βιβλίων στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αποτελεί την καταλληλότερη εκπαιδευτική βαθμίδα για την καλλιέργεια της φιλιαναγνωσίας. Είναι η βαθμίδα στην οποία τα παιδιά αποκτούν αναγνωστική ικανότητα και ενισχύουν τις αφηγηματικές τους δεξιότητες, οι οποίες αποτελούν τη βάση για τους (πολυ)γραμματισμούς, ενώ την ίδια στιγμή σχετίζονται με τη μελλοντική σχολική επιτυχία.

Στο δημοτικό σχολείο η λογοτεχνία εμπεριέχεται κυρίως στο γλωσσικό μάθημα, ωστόσο θέματά της καλύπτουν και τις γνωστικές περιοχές άλλων σχολικών μαθημάτων όπως της Ιστορίας, της Γεωγραφίας, της Μελέτης Περιβάλλοντος, ακόμη και των Μαθηματικών ή των Φυσικών. Ουσιαστικά, διαπερνά όλο το αναλυτικό πρόγραμμα και γίνεται μέρος της σχολικής ζωής στο σύνολό της, αφού το κείμενο οποιουδήποτε σχολικού βιβλίου μπορεί να συνοδεύεται από λογοτεχνικό κείμενο ανάλογου θέματος (διεπιστημονική, διαθεματική και οριζόντια στόχευση). Για τον λόγο αυτό, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ως σύνδεσμος ανάμεσα στα γνωστικά αντικείμενα και τις διάφορες κοινωνικές και συναισθηματικές εμπειρίες που έχουν τα παιδιά στον χώρο του σχολείου, αλλά και έξω από αυτόν. Επίσης, συνδέεται άμεσα με την Αισθητική Αγωγή, όπως η Μουσική, ο Χορός, η Θεατρική Αγωγή και τα Εικαστικά, διευκολύνοντας την επαφή των παιδιών με αυτές τις μορφές τέχνης. Παράλληλα, κρίνεται σκόπιμη η σύνδεση της λογοτεχνίας με το παιχνίδι, την ψυχαγωγία, την ανάπτυξη και διαχείριση συναισθημάτων και τον προβληματισμό-διάλογο για ποικίλα θέματα. Το βασικό κριτήριο εμπλοκής των μαθητών/τριών θα πρέπει να είναι τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα, τα οποία αποτελούν την αφετηρία για αυξημένη κινητροδότηση με βιωματικό τρόπο.

Συνεπώς προτείνεται η εμπλοκή των μαθητών/τριών στην ανάγνωση εκτενών κειμένων με αυτοτελές περιεχόμενο ή ολόκληρων βιβλίων κυρίως στο πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος, με καθοδηγητή και εμπυχωτή τον/την εκπαιδευτικό.

Είναι ευνόητο πως τα λογοτεχνικά έργα διαφοροποιούνται ανά ηλικιακή ομάδα και αναγνωστικό επίπεδο:

Τάξη	Τίτλος	Συγγραφέας
Α΄	<i>Ελληνική Μυθολογία</i>	
Β΄	<i>Ο μικρός πρίγκιπας</i>	<i>Αντουάν ντε Σεντ- Εξιπερί</i>
Γ΄	<i>Παραμύθι χωρίς όνομα</i>	<i>Πηνελόπη Δέλτα</i>
Δ΄	<i>Μέγας Αλέξανδρος</i>	<i>Νίκος Καζαντζάκης</i>
Ε΄	<i>Μαύρη Καλλονή</i>	<i>Άννα Σιούελ</i>
ΣΤ΄	<i>Ο γύρος του κόσμου σε ογδόντα ημέρες</i>	<i>Ιούλιος Βερν</i>

Σχεδιασμός και οργάνωση της αναγνωστικής εμπειρίας

Η αναγνωστική εμπειρία αρχίζει με τη *φάση* που ονομάζουμε *πριν την ανάγνωση*. Η φάση αυτή είναι πολύ σημαντική, καθώς «χτίζει τις γέφυρες» μεταξύ των κειμένων και των μαθητών/τριών. Ο κυριότερος σκοπός της είναι να δώσει κίνητρα για την ανάγνωση που θα ακολουθήσει.

Έπεται η *φάση της κυρίως ανάγνωσης*, που έχει μεγάλη διάρκεια, γιατί περιλαμβάνει πολλά υπο-στάδια, διαβαθμισμένης και διαφοροποιημένης προσέγγισης του κειμένου. Οι εργασίες και οι δράσεις σχετίζονται στενότερα ή ευρύτερα με το κείμενο. Προτείνεται η ανάγνωση στο σχολείο να συνοδεύεται από συζήτηση, εμβάθυνση στα νοήματα του έργου, δραστηριότητες επέκτασης, δραματοποίηση, τεχνικές δημιουργικής γραφής και, γενικότερα, δράσεις τις οποίες συναποφασίζει η ολομέλεια της τάξης με καθοδηγητή/τρια τον/την εκπαιδευτικό. Επιπλέον, οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να διαβάζουν μόνοι/ες το βιβλίο τους στο σπίτι, με στόχο την απόκτηση αυτονομίας και επάρκειας στην ανάγνωση, τη διαμόρφωση προσωπικών απόψεων και στάσεων, αλλά και την εμπλοκή της οικογένειας, κυρίως στην περίπτωση παιδιών μικρότερης ηλικίας.

Η τρίτη και τελευταία φάση είναι η *φάση μετά την ανάγνωση*. Στη φάση αυτή οι μαθητές και οι μαθήτριες παράγουν τον δικό τους λόγο, όχι πια σε σχέση με τα επιμέρους κεφάλαια αλλά με το όλον του λογοτεχνικού έργου. Ο σκοπός της φάσης αυτής είναι να διαπιστώσουν όλα τα μέλη της αναγνωστικής εμπειρίας τι καινούριο έμαθαν, ποιες αντιλήψεις σχημάτισαν, ποια συναισθήματα ένιωσαν μέσα από τις αναγνώσεις και τις συζητήσεις τους. Η φάση αυτή στοχεύει στον αναστοχασμό, στον εμπλουτισμό ή και την αναθεώρηση/τον μετασχηματισμό γνώσεων, ιδεών, στάσεων, αξιών, αντιλήψεων, πεποιθήσεων.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

Ενδεικτικές δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν κατά την ανάγνωση αυτοτελών λογοτεχνικών έργων είναι οι παρακάτω:

- 1) Παρατήρηση του εξώφυλλου του βιβλίου από τους μαθητές/τις μαθήτριες, διατύπωση υποθέσεων για το περιεχόμενό του και επαλήθευση ή όχι των προβλέψεών τους κατά την ανάγνωση.
- 2) Δημιουργία άλλων τίτλων για το βιβλίο με βάση την εικόνα του εξώφυλλου (συζήτηση για τις συμβάσεις που διέπουν τους τίτλους, επιλογή πρωτότυπων και δημιουργικών συνθέσεων).
- 3) Δημιουργία νέου εξώφυλλου από τους μαθητές/τις μαθήτριες, ατομικά ή σε ομάδες, για το βιβλίο που διάβασαν.
- 4) Ελεύθερη αποτύπωση των συναισθημάτων ή των εντυπώσεων που δημιουργεί το αντίστοιχο μέρος του λογοτεχνικού έργου. Αναζήτηση των νοημάτων στο τμήμα του λογοτεχνικού έργου που διαβάζουν και διατύπωση των απόψεών τους προφορικά σε συντονισμένη συζήτηση ή γραπτά.
- 5) Δραστηριότητα προσθήκης ή αφαίρεσης ήρωα/ηρώων από την πλοκή της υπόθεσης που εξελίσσεται στο έργο.
- 6) Αξιοποίηση δράσεων για δημιουργική ανάγνωση και γραφή, π.χ. «πακέτο εξερεύνησης» (πρόβλεψη, εικασία). Οι μαθητές/τριες διατυπώνουν εικασίες και επιχειρούν να προβλέψουν την εξέλιξη της πλοκής, ενισχύουν την αυτοδιηγητική τους ικανότητα, πειραματίζονται σε παιχνίδια ρόλων και αυτοσχεδιασμού σκηνών, εκφράζουν σκέψεις και συναισθήματα.
- 7) Δημιουργία μικρού βιβλίου άλμπουμ με αποσπάσματα από το βιβλίο που οι μαθητές/τριες διάβασαν και τους/τις άρεσαν ή τους/τις άγγιξαν συναισθηματικά.
- 8) Γνωριμία με είδη θεατρικής έκφρασης, δραματοποίησης και μύηση στο θεατρικό παιχνίδι.
- 9) Χωρισμός των μαθητών/τριών σε ομάδες και επιλογή σκηνής από το έργο που διαβάστηκε. Ανάλυση ρόλων προσώπου ή αντικειμένου της δεδομένης σκηνής. Ανάδειξη της γνώμης των μαθητών/τριών που παραμένουν ακίνητοι/ες και αμίλητοι/ες, μέχρι να ερωτηθούν από

τον/την εκπαιδευτικό σχετικά με πτυχές της ιστορίας, τους ρόλους των ηρώων/ηρωίδων, τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους που πιθανόν δεν διατυπώνονται σε αυτή (π.χ. Ποιος είσαι; Τι κάνεις εδώ; Πώς νιώθεις; Τι θες να πεις;).

10) Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου, πραγματοποιείται συνάντηση των μαθητών/τριών με συγγραφείς και διενεργούνται συνεντεύξεις. Οι μαθητές/τριες εργάζονται σε ομάδες για την προετοιμασία των ερωτήσεων, την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων, την τήρηση των σημειώσεων και τη συγγραφή του άρθρου.

Προτείνεται να αναπτυχθούν δραστηριότητες που προκαλούν το ενδιαφέρον, συμβάλλουν στην καλλιέργεια φιλοαναγνωστικού περιβάλλοντος και προσφέρουν αισθητική απόλαυση και δημιουργικότητα. Οι δραστηριότητες ενέχουν παιγνιώδη χαρακτήρα και μπορούν να διακριθούν στις εξής ομάδες:

- δραστηριότητες δημιουργίας ευνοϊκού αναγνωστικού κλίματος,
- δραστηριότητες γνωριμίας με τα διάφορα λογοτεχνικά είδη,
- δραστηριότητες σύνδεσης με άλλες μορφές τέχνης,
- δραστηριότητες που ενισχύουν τη συνεργασία με την οικογένεια και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, και τέλος
- δημιουργικές δραστηριότητες συγγραφής.

Στη συνέχεια, αναφέρονται ενδεικτικές δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στην κάθε ομάδα.

Δραστηριότητες δημιουργίας ευνοϊκού αναγνωστικού κλίματος
<p><i>Σταματώ τα πάντα και διαβάζω (D.E.A.R. - Drop Everything and Read)</i></p> <p>Το D.E.A.R είναι ένα ανθρωπάκι που αγαπά το διάβασμα. Δίνει το σύνθημα στα παιδιά να σταματήσουν ό,τι κάνουν και να αφοσιωθούν στην ανάγνωση. Μόλις ο/η εκπαιδευτικός δείξει το ανθρωπάκι και δώσει το σύνθημα, το μάθημα σταματά. Τα παιδιά παίρνουν το λογοτεχνικό τους βιβλίο και αρχίζουν την ανάγνωση. Η ανάγνωση μπορεί να γίνει ατομικά, ομαδικά, σε μικρές ομάδες ή στην ολομέλεια και διαρκεί περίπου 20 λεπτά.</p>
<p><i>Φιλαράκια ανάγνωσης</i></p> <p>Τα παιδιά φτιάχνουν ζευγάρια και μοιράζονται την αναγνωστική εμπειρία, διαβάζοντας το ένα στο άλλο. Ενδείκνυται και παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας να διαβάζουν σε παιδιά μικρότερης ηλικίας.</p>
<p><i>Εβδομάδα Βιβλίου</i></p> <p>Ορίζεται κάθε χρόνο μία εβδομάδα αφιερωμένη στο βιβλίο. Κατά τη διάρκεια της πραγματοποιούνται εκθέσεις βιβλίου, εκθέσεις με βιβλιοκριτικές, εικαστικά έργα των παιδιών που σχετίζονται με τα βιβλία, θεατρικά παιχνίδια, παραστάσεις κ.ά.</p>
<p><i>Κήπος Ανάγνωσης</i></p> <p>Εφόσον υπάρχει διαθέσιμος χώρος στην αυλή του σχολείου, οργανώνεται εκεί ένας ανοιχτός χώρος για την ανάγνωση.</p>
<p><i>Βιβλιοδιαφημίσεις</i></p>

Τα παιδιά σχεδιάζουν και κατασκευάζουν διαφημιστικά κείμενα (π.χ. αφίσες, βίντεο, τραγούδια κ.ά.) που διεγείρουν τις αισθήσεις αναφορικά με τα βιβλία. Οι αφίσες τοποθετούνται σε εμφανή σημεία και προκαλούν το ενδιαφέρον.

Ιστορίες γεύματος

Κατά τη διάρκεια του γεύματος, τα παιδιά ακούν ιστορίες, είτε μικρές αυτοτελείς είτε μεγαλύτερες σε συνέχειες. Η αφήγηση των ιστοριών μπορεί να γίνεται από μεγαλύτερα παιδιά ή μέσω ηχοβιβλίων (audiobooks).

Ντόμινο με βιβλία

Τα παιδιά συνδέουν το βιβλίο που διάβασαν με ένα άλλο, αιτιολογώντας τη σύνδεση αυτή. Στη συνέχεια, συνδέουν το δεύτερο με ένα τρίτο κ.ο.κ.

Βιβλιοαινίγματα

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και παίζουν το παιχνίδι με τα βιβλιοαινίγματα. Για παράδειγμα: «Ηρωας του βιβλίου είναι μια τίγρη που έχει ένα γαλάζιο και ένα μαύρο μάτι. Δεν μπορεί να έχει και τα δύο μάτια ανοιχτά. Όταν έχει ανοιχτό το γαλάζιο μάτι, είναι φιλική, αγαπητή και κάνει καλές πράξεις. Όταν έχει ανοιχτό το μαύρο μάτι, είναι επιθετική και δημιουργεί καταστροφές. Ποιο βιβλίο είναι;». Κερδίζει όποια ομάδα απαντήσει σωστά στα περισσότερα αινίγματα.

Ραντεβού στα τυφλά με ένα βιβλίο

Τα παιδιά επιλέγουν από μία πρόταση ή μια μικρή περιγραφή ένα βιβλίο, το οποίο είναι τυλιγμένο σε χαρτί και δεν μπορούν να το δουν. Παράδειγμα πρότασης: «Σου αρέσει το καλοκαίρι και η θάλασσα; Με αυτό το βιβλίο θα ταξιδέψεις στον βυθό της θάλασσας.

Δραστηριότητες γνωριμίας με λογοτεχνικά είδη

Χαϊκού και λίμερικ

Τα παιδιά δημιουργούν χαϊκού και λίμερικ με αφορμή το βιβλίο που διάβασαν.

Οπτικά ποιήματα

Τα παιδιά δημιουργούν οπτικά ποιήματα με αφορμή την ιστορία που διάβασαν.

Κόμικς και graphic novels

Τα παιδιά συνεργάζονται σε ομάδες και μετατρέπουν ένα απόσπασμα του βιβλίου σε κόμικ ή το βιβλίο σε graphic novel.

Παρουσιάσεις βιβλίων

Κάθε παιδί επιλέγει ένα βιβλίο από διαφορετικό λογοτεχνικό είδος (π.χ. μύθο, παραμύθι, βιβλίο γνώσεων κ.ά.) και το παρουσιάζει στην τάξη αναδεικνύοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.

Ο κύριος Dewey

Τα παιδιά γνωρίζουν μέσα από ένα παραμύθι την ιστορία του Dewey, μαθαίνουν για το σύστημα ταξινόμησης των βιβλιοθηκών και αποκτούν βασικές δεξιότητες ταξινόμησης των βιβλίων. Στη συνέχεια, αναλαμβάνουν χρέη βιβλιοθηκονόμου και ταξινομούν τα βιβλία ανάλογα με το είδος τους.

Δραστηριότητες σύνδεσης με άλλες μορφές τέχνης

Πορτρέτα ηρώων

Τα παιδιά επιλέγουν τον αγαπημένο ήρωα ή την αγαπημένη ηρωίδα τους, ζωγραφίζουν το πορτρέτο του/της και εκθέτουν τα έργα τους στο σχολείο.

Εικαστικές κατασκευές – κολάζ

Με αφορμή τα βιβλία που διάβασαν, τα παιδιά δημιουργούν κολάζ με διάφορα υλικά και εικόνες από την ιστορία.

Μικρές και Μικροί Εικονογράφοι

Τα παιδιά σχεδιάζουν ένα διαφορετικό εξώφυλλο του βιβλίου που διάβασαν ή εικονογραφούν την ιστορία με τον δικό τους τρόπο.

Στα μονοπάτια της τέχνης

Τα παιδιά επιλέγουν έναν ήρωα ή μια ηρωίδα από τα βιβλία που διάβασαν και δημιουργούν ζωγραφιές ή κατασκευές, ακολουθώντας την τεχνοτροπία γνωστών ζωγράφων, π.χ. πώς ο Πικάσο θα ζωγράφιζε τον Μικρό Πρίγκιπα.

Θεατρικό παιχνίδι – παγωμένη εικόνα

Τα παιδιά συνεργάζονται σε μικρές ομάδες, επιλέγουν μία σκηνή από το βιβλίο και την αναπαριστούν με τη μορφή παγωμένης εικόνας. Τα υπόλοιπα παιδιά μαντεύουν τη σκηνή. Όποιο παιδί επιθυμεί μπορεί να πλησιάσει την παγωμένη εικόνα, να αγγίξει το κεφάλι ενός παιδιού που συμμετέχει σε αυτή και να ακούσει φωναχτά τη σκέψη του.

Μουσική επένδυση

Τα παιδιά επιλέγουν τραγούδια ή μουσικά κομμάτια που θεωρούν ότι ταιριάζουν στο βιβλίο που διαβάζουν για να το επενδύσουν.

Ταινία μικρού μήκους

Τα παιδιά επιλέγουν ένα απόσπασμα, μια χαρακτηριστική σκηνή του βιβλίου ή ένα διαφορετικό τέλος της ιστορίας και με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού γυρίζουν ταινία μικρού μήκους.

Δραστηριότητες που ενισχύουν τη συνεργασία με την οικογένεια και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον

Μυστηριώδεις αναγνώστες/τριες

Καλείται στην τάξη ένας επισκέπτης/μια επισκέπτρια (από το οικογενειακό ή ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών/τριών) και αναλαμβάνει να διαβάσει στα παιδιά μέρος του βιβλίου. Στη δράση μπορεί να συμμετάσχει ο διευθυντής/η διευθύντρια, άλλοι/ες εκπαιδευτικοί, ο καθαριστής/η καθαρίστρια του σχολείου κ.ά.

Πορτρέτα αναγνωστών/τριών

Τα παιδιά σκιαγραφούν το προφίλ ενός προσώπου από το οικογενειακό τους ή ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον που διαδραματίζει τον ρόλο του αναγνώστη/της αναγνώστριας. Συγκεντρώνουν τα πορτρέτα και τα εκθέτουν στο σχολείο σε εκδηλώσεις ανοιχτές στο κοινό.

Πρωινό ή δεκατιανό με βιβλία

Τα παιδιά προετοιμάζουν με την οικογένειά τους φαγητά και σνακ που σχετίζονται με το βιβλίο που διαβάζουν και τα φέρνουν στην τάξη, προκειμένου να τα μοιραστούν και να απολαύσουν ένα πρωινό ή δεκατιανό μαζί.

Στο σχολείο με έναν/μια συγγραφέα

Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά έναν/μια συγγραφέα λογοτεχνικού βιβλίου και να συζητήσουν μαζί του/της.

Μαζί στην τοπική βιβλιοθήκη

Τα παιδιά επισκέπτονται και γνωρίζουν την τοπική βιβλιοθήκη με σκοπό να γίνουν μέλη. Σχεδιάζουν και πραγματοποιούν δράσεις από κοινού σε συνεργασία με το σχολείο και την οικογένεια.

Μονοπάτια ανάγνωσης - Ένας διαφορετικός περίπατος

Τα παιδιά ξεκινούν έναν περίπατο από το σχολείο, περπατώντας σε ζευγάρια και κρατώντας κάρτες με ερωτήσεις για βιβλία που έχουν διαβάσει. Καθώς προχωρούν, παίζουν ένα διαδραστικό παιχνίδι γνώσεων, κάνοντας τη βόλτα τους πιο ενδιαφέρουσα. Σταματούν σε επιλεγμένα σημεία – σταθμούς για να παρατηρήσουν στοιχεία που συνδέονται με τις ιστορίες που έχουν διαβάσει. Μόλις φτάσουν στον προορισμό τους, π.χ. πάρκο, συγκεντρώνονται και συζητούν σε ολομέλεια τις εντυπώσεις τους.

Η ίδια δραστηριότητα μπορεί να γίνει και με τη συμμετοχή των γονέων, ενισχύοντας τη φιλαναγνωσία και προτρέποντας μικρούς και μεγάλους να ανακαλύψουν μαζί τον κόσμο της λογοτεχνίας.

Δημιουργικές δραστηριότητες συγγραφής

«Τι θα γινόταν αν...»

Τα παιδιά γράφουν ιστορίες, σύμφωνα με τη γνωστή δραστηριότητα του Ροντάρι, με αφορμή παράξενες υποθετικές καταστάσεις από την πλοκή του λογοτεχνικού έργου.

Παραμυθοσαλάτες

Τα παιδιά προσθέτουν στην πλοκή της ιστορίας έναν γνωστό ήρωα ή μια γνωστή ηρωίδα, για παράδειγμα τη Μαύρη Καλλονή στον Μικρό Πρίγκιπα.

Όταν οι ήρωες/ηρωίδες συναντιούνται...

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Το καθένα σημειώνει τον αγαπημένο του ήρωα ή την αγαπημένη ηρωίδα και συγγράφουν ομαδικά μια ιστορία στην οποία πρωταγωνιστούν όλες και όλοι μαζί.

Το ζάρι της τύχης

Καθώς διαβάζουν το λογοτεχνικό βιβλίο, τα παιδιά διακόπτουν την ανάγνωση σε ένα κρίσιμο σημείο. Ρίχνουν ένα ζάρι που απεικονίζει διάφορες εικόνες, για παράδειγμα: ένα αερόστατο, ένα σύννεφο που βρέχει κλπ. Ανάλογα με την εικόνα που θα πετύχουν, συνεχίζουν την ιστορία αξιοποιώντας το συγκεκριμένο στοιχείο.

Μία εικόνα, χίλιες λέξεις

Τα παιδιά παρατηρούν το εξώφυλλο ενός βιβλίου χωρίς τον τίτλο και προσπαθούν να υποθέσουν την ιστορία που κρύβεται πίσω από την εικόνα.

Φορώντας τα παπούτσια του άλλου

Τα παιδιά ξαναγράφουν ένα τμήμα της ιστορίας που διάβασαν επιλέγοντας έναν διαφορετικό αφηγητή/μια διαφορετική αφηγήτρια. Έτσι, η ιστορία διατυπώνεται από μια άλλη σκοπιά.

Η ολιστική προσέγγιση της ανάγνωσης αυτοτελών λογοτεχνικών βιβλίων μέσα από παιγνιώδεις δραστηριότητες μπορεί να ικανοποιήσει ολόπλευρα τις ανάγκες των μαθητών/τριών (ανθρωποπλαστικός προσανατολισμός).

Ψηφιακά μέσα και αναγνωστική εμπειρία

Η λογοτεχνική παραγωγή σήμερα δεν περιορίζεται μόνο στο γραπτό μέσο αλλά αποτυπώνεται προφορικά σε ηχοβιβλία (audiobooks) (η δυνατότητα δίνεται στα 5 λογοτεχνικά βιβλία) και σε πολυτροπικά/ πολυμεσικά είδη, όπως κινηματογραφικές ταινίες,

κινούμενα σχέδια, βίντεο κ.ά. Η αναγνωστική εμπειρία μπορεί να γίνει πιο προκλητική και ενδιαφέρουσα για τους μαθητές και τις μαθήτριες, όταν συνοδεύεται από ψηφιακά μέσα, στα οποία έχουν πρόσβαση στην καθημερινότητά τους. Για τον λόγο αυτό, όλα τα προτεινόμενα αυτοτελή λογοτεχνικά έργα διατίθενται και σε ηχοβιβλία, έχουν μεταφερθεί στην κινηματογραφική οθόνη ή στη θεατρική σκηνή. Μπορούν, επομένως, να αξιοποιηθούν στην ψηφιακή τους μορφή, ώστε να εμπλουτίσουν την ψυχαγωγική ανάγνωση και να προσφέρουν ερεθίσματα και μαθησιακά στηρίγματα.

Την ίδια στιγμή, η αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών μπορεί να εμπλέξει τα παιδιά σε περισσότερους τύπους γραμματισμών π.χ. ψηφιακό γραμματισμό. Σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό, τα παιδιά μπορούν να ψηφιοποιήσουν ολόκληρη την ιστορία ή ένα μέρος της ή να δημιουργήσουν μια νέα ιστορία με αφορμή το βιβλίο που διαβάζουν. Μπορούν να δημιουργήσουν ιστοσελίδες ή blog, όπου θα αναρτούν βιβλιοκριτικές, βιβλιοπαρουσιάσεις ή εκδηλώσεις σχετικές με την αναγνωστική τους εμπειρία. Μπορούν να αξιοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία όπως το radlet, προκειμένου να δημιουργήσουν τον *τοιχο των βιβλίων*, όπου θα καταγράφουν αγαπημένες ή σημαντικές κατά τη γνώμη τους φράσεις ή αποσπάσματα από τα βιβλία. Μπορούν, τέλος, να χρησιμοποιήσουν εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, για να βρουν εναλλακτικούς τίτλους, εξώφυλλα ή διαφορετική εικονογράφηση για τα βιβλία που διαβάζουν, για να αντικαταστήσουν τους ήρωες και τις ηρωίδες, για να ζητήσουν δείγματα κειμένων που μοιάζουν με το ύφος γραφής των συγγραφέων και να τα συγκρίνουν με τις δικές τους παραγωγές, προσεγγίζοντάς τα κριτικά.

Παράδειγμα αξιοποίησης αυτοτελούς λογοτεχνικού βιβλίου: «Ο Γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες»

Η διδακτική πρόταση αφορά το βιβλίο του Ιουλίου Βερν «Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες» και απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες της ΣΤ΄ Δημοτικού.

Επιμέρους στόχοι της διδακτικής πρότασης είναι: α) η ανάγνωση βιβλίου μέσα στην τάξη, β) η γνωριμία με τα συναισθήματα των πρωταγωνιστών του βιβλίου, γ) η δημιουργική έκφραση, δ) η ανάπτυξη της φαντασίας, ε) η εξάσκηση στη δημιουργική γραφή και στ) η συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας.

Η διδακτική πρόταση εστιάζει στη συνεργατική μέθοδο που δημιουργεί τις συνθήκες κοινότητας αναγνωστών/τριών στην τάξη και αξιοποιεί τη βιωματική μέθοδο, ενισχύοντας την κριτική ικανότητα, την ανάπτυξη της φαντασίας και την αυτοέκφραση. Ταυτόχρονα, είναι διαθεματική και διατρέχει και άλλα μαθήματα, όπως είναι η Γεωγραφία, Μελέτη Περιβάλλοντος, τα Μαθηματικά, η Θεατρική Αγωγή, τα Εικαστικά, η Μουσική κ.ά. Παράλληλα, υλοποιείται με δραστηριότητες που προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών, ενέχουν παιγνιώδη χαρακτήρα, εξάπτουν τη φαντασία και δημιουργούν ένα κατάλληλο πλαίσιο για την καλλιέργεια της θετικής στάσης του παιδιού για το βιβλίο.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες οργανώνονται στα τρία στάδια: 1) πριν την ανάγνωση, 2) κατά την ανάγνωση και γ) μετά την ανάγνωση.

Πριν την ανάγνωση

Η αναγνωστική εμπειρία ξεκινά με το γράμμα από το βιβλίο του Ι. Βερν:

Λονδίνο, 2 Οκτωβρίου 1872

Αγαπητοί μου,

Σας γράφω για να σας πω πως αποφάσισα να βάλω ένα στοίχημα. Ένα στοίχημα που θα μου κοστίσει το κύρος μου, αλλά και χρήματα από την τσέπη μου.

Θα προσπαθήσω να τα καταφέρω.

Ξέρω, βέβαια, πως το άγνωστο είναι δύσκολο και φοβίζει...

Αλλά η τύχη βοηθά τους τολμηρούς, έτσι δεν λένε;

Ο φίλος σας

Φ.Φ.

Το γράμμα διαβάζεται μεγαλόφωνα στην τάξη. Έπειτα τα παιδιά καλούνται να διατυπώσουν υποθέσεις (μέσω ιδεοθύελλας) για το ποιος μπορεί είναι ο Φ.Φ. (Φιλέας Φογκ), γιατί γράφει το συγκεκριμένο γράμμα, σε ποιον/ποια απευθύνεται και ποιο μπορεί να είναι το στοίχημα. Οι υποθέσεις των παιδιών μπορούν να καταγραφούν σε χαρτί του μέτρου ή στον διαδραστικό πίνακα.

Στη συνέχεια, τα παιδιά συνεργάζονται σε μικρές ομάδες και επεξεργάζονται από μία εικόνα του βιβλίου χωρίς λόγια. Συζητούν για το περιεχόμενο της κάθε εικόνας, προβαίνουν σε εικασίες και προσπαθούν να αποδώσουν το περιεχόμενό της στις υπόλοιπες ομάδες της τάξης με την τεχνική της «παγωμένης εικόνας». Στην ουσία αποδίδουν την εικόνα με τα σώματά τους, όπως την αντιλαμβάνονται, χωρίς κίνηση και χωρίς λόγια. Όταν ολοκληρωθεί η παρουσίαση των εικόνων, όλα τα παιδιά προσπαθούν να συνδέσουν τις εικόνες των ομάδων τους συνθέτοντας την ιστορία.

Κατά την ανάγνωση

Ακολουθεί η ανάγνωση του βιβλίου «Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες». Η ανάγνωση μπορεί να πραγματοποιείται είτε εξολοκλήρου στην τάξη είτε κατά τμήματα στην τάξη με συνέχιση της αναγνωστικής διαδικασίας και στο σπίτι. Υπολογίζεται ότι η συνολική διάρκεια συστηματικής ανάγνωσης ολόκληρου του βιβλίου είναι 6 εβδομάδες, εφόσον διατίθενται καθημερινά 20 λεπτά ανάγνωσης στο σχολείο και στο σπίτι. Οι δραστηριότητες μπορούν να πραγματοποιούνται μία φορά την εβδομάδα.

Μέσω της ανάγνωσης οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή με πλήθος πληροφοριών σχετικά με τις χώρες που επισκέπτεται ο Φιλέας Φογκ. Παράλληλα, με την ανάγνωση οι μαθητές/τριες μπορούν να έχουν πρόσβαση, μέσω του διαδικτύου, σε εικόνες και μουσικές από τις περιοχές αυτές.

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης μπορεί να εφαρμοστεί η δραστηριότητα *ρόλος στον τοίχο*. Οι μαθητές/τριες σχεδιάζουν σε χαρτί του μέτρου το περίγραμμα της φιγούρας του Φιλέα Φογκ και στη συνέχεια, μπορούν να σημειώνουν σκέψεις και συναισθήματα του Φιλέα εντός του περιγράμματος και αντίστοιχα σκέψεις και συναισθήματα δικά τους για τον Φιλέα εκτός του περιγράμματος. Η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιείται και σε ψηφιακό συνεργατικό περιβάλλον.

Επίσης, καθώς οι μαθητές/τριες προχωρούν στην ανάγνωση, μπορούν να εντοπίζουν στην υδρόγειο σφαίρα τις χώρες που επισκέπτεται ο Φιλέας Φογκ. Σε χαρτί του μέτρου σχεδιάζουν

το περίγραμμα των χωρών και με τη μορφή κολάζ τοποθετούν αντίστοιχες εικόνες που περιλαμβάνουν πόλεις, ανθρώπους, μνημεία, προϊόντα κ.λπ.

Μία ακόμη ενδιαφέρουσα δραστηριότητα είναι η *ανακριτική καρτέλα*. Οι μαθητές/τριες επιλέγουν έναν ήρωα, για παράδειγμα τον Πασπαρτού, ο οποίος κάθεται σε μία καρτέλα στη μέση της αίθουσας και δέχεται ερωτήσεις από τα υπόλοιπα παιδιά σχετικά με τις πράξεις του.

Ανάλογη δραστηριότητα είναι ο *διάδρομος της συνείδησης*, η οποία είναι κατάλληλη όταν υπάρχει κάποιο δίλημμα. Για παράδειγμα, ο Φιλέας έχει να απαντήσει στο δίλημμα: «να πληρώσει τις 20 λίρες που ζητά ο Ινδός για τον ελέφαντα ή όχι;» Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας ένα παιδί υποδύεται τον Φιλέα, ο οποίος περνά ανάμεσα από δύο σειρές παιδιών, που του δίνουν συμβουλές με τη μορφή φράσεων. Μόλις ολοκληρώσει τη διέλευση, η οποία μπορεί να επαναληφθεί ακόμη μία φορά, ανακοινώνει την απόφαση που πήρε, εξηγώντας πώς κατέληξε στη συγκεκριμένη άποψη.

Μετά την ανάγνωση

Αφού ολοκληρωθεί η ανάγνωση του βιβλίου, τα παιδιά μπορούν να αφηγηθούν συνοπτικά στον διάδρομο επαναφήγησης την ιστορία του Φιλέα αναδεικνύοντας τα σημαντικότερα σημεία της ιστορίας.

Δεδομένου ότι έχουν προηγηθεί δραστηριότητες πριν την ανάγνωση που αφορούσαν τις υποθέσεις σχετικά με την πλοκή της ιστορίας, αφού ολοκληρωθεί η ανάγνωση, τα παιδιά προβαίνουν σε αντιπαραβολή της ιστορίας που δημιούργησαν με την ιστορία του βιβλίου. Μέσα από ερωτήσεις και διαπιστώσεις καταθέτουν τις σκέψεις τους για το περιεχόμενο της ιστορίας.

Η χαρακτηριστική δραστηριότητα του Τζιάνι Ροντάρι «Τι θα συνέβαινε αν...» μπορεί να αξιοποιηθεί ως δραστηριότητα δημιουργικής γραφής. Τα παιδιά σε μικρές ομάδες μπορούν να συνεχίσουν την ιστορία «Τι θα συνέβαινε αν ο Φιλέας δεν αγόραζε τον ελέφαντα ...» ή «Τι θα συνέβαινε αν ο Πασπαρτού εγκατέλειπε τον Φιλέα...». Έτσι, θα προκύψουν νέες ιστορίες με διαφορετικό τέλος.

Μία ακόμη δραστηριότητα δημιουργικής γραφής είναι η αφήγηση της ιστορίας από διαφορετικό αφηγητή/διαφορετική αφηγήτρια. Σε αυτή την περίπτωση, τα παιδιά επιλέγουν να αφηγηθούν την ιστορία από μια διαφορετική οπτική γωνία, για παράδειγμα του Πασπαρτού ή του ντετέκτιβ Φιξ.

Επιπλέον, οι μαθητές/τριες μπορούν να σχεδιάσουν τον δικό τους γύρο του κόσμου στον παγκόσμιο χάρτη, επιλέγοντας τις χώρες που θα επισκεφθούν, αιτιολογώντας ταυτόχρονα, την επιλογή αυτή. Προκειμένου να οργανώσουν το ταξίδι, σχεδιάζουν τη διαδρομή αξιοποιώντας εργαλεία όπως το Google Earth, αποφασίζουν τη διάρκεια, καθώς και τα απαραίτητα που θα χρειαστούν μαζί τους. Συγκρίνουν τι έχει αλλάξει στην προσπάθεια του ανθρώπου να κάνει τον γύρο του κόσμου σχεδόν 150 χρόνια μετά τη δημοσίευση του βιβλίου, με βάση τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις αλλά και την ανάγκη του ανθρώπου να ταξιδεύει. Ζητούν την «άποψη» μιας εφαρμογής ΤΝ για το πώς θα ήταν ο γύρος του κόσμου σήμερα και πόσο θα διαρκούσε. Εναλλακτικά ζητούν να τους δημιουργήσει ένα εξώφυλλο για ένα σημερινό λογοτεχνικό βιβλίο που θα αφορά τον γύρο του κόσμου. Σχολιάζουν κριτικά τις παραγωγές της ΤΝ συγκρίνοντάς τις με το λογοτεχνικό βιβλίο, την εικονογράφηση του, το ύφος του Ι. Βερν, αλλά και με τα κείμενα που συνέγραψαν τα ίδια.

Το βιβλίο «Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες» έχει μεταφερθεί πολλές φορές στο θέατρο και τον κινηματογράφο. Επομένως, οι μαθητές/τριες μπορούν είτε να παρακολουθήσουν μια θεατρική παράσταση βασισμένη στο έργο είτε να οργανώσουν τη δική τους παράσταση. Παράλληλα, μπορούν να παρακολουθήσουν την κινηματογραφική μεταφορά του συγκεκριμένου λογοτεχνικού έργου.

Το βιβλίο του Ιουλίου Βερν μπορεί να αποτελέσει την αρχή σε ένα ντόμινο βιβλίων, να οδηγήσει, δηλαδή, και σε άλλες αναγνώσεις βιβλίων με παραπλήσιο περιεχόμενο ή που συνδέονται με κάποιον τρόπο μεταξύ τους.

Σημειώσεις:

1) Τα 5 από τα 6 βιβλία που ενσωματώνονται στο πρόγραμμα για το Δημοτικό Σχολείο βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή και μπορείτε να τα μεταφορτώσετε από την επίσημη ιστοσελίδα του ΙΕΠ για το λογοτεχνικό βιβλίο (<https://www.iep.edu.gr/logotechniko-vivlio/>). Επιπλέον, η πρωτοβουλία αυτή ενισχύεται και από την ψηφιακή πλατφόρμα eVivlio (<https://evivlio.gov.gr/>), η οποία προσφέρει εφαρμογή για κινητές ψηφιακές συσκευές και δίνει ηχητική πρόσβαση στα βιβλία, αναγνωσμένα από κορυφαίους ηθοποιούς, προσφέροντας μια νέα διάσταση στην ανάγνωση και ενισχύοντας την αναγνωστική απόλαυση για τους/τις μαθητές/τριες. Για το 6ο βιβλίο που ενσωματώνεται στο πρόγραμμα και αφορά τη Δ' Δημοτικού (Μέγας Αλέξανδρος, Νίκος Καζαντζάκης) παραχωρήθηκε άδεια χρήσης σε έντυπη μορφή από τον εκδοτικό οίκο.

2) Ειδικότερα, για το σχολικό έτος 2025-2026, στο πλαίσιο του συνολικού σχεδιασμού του γλωσσικού μαθήματος του Δημοτικού, στο οποίο εντάσσεται η λογοτεχνία, οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να επεξεργαστούν και να αξιοποιήσουν το αυτοτελές λογοτεχνικό έργο να μεριμνήσουν για τον αναγκαίο σχεδιασμό και χρονοπρογραμματισμό, ώστε να επιτευχθεί το βέλτιστο εκπαιδευτικό αποτέλεσμα, από την εισαγωγή αυτής της σημαντικής καινοτομίας.